

Vladimir Kecmanović

Od istog pisca:

TOP JE BIO VREO

KAINOV OŽILJAK

SIBIR

OSAMA

NEMANJIĆI (U IME OCA)

NEMANJIĆI (DVA ORLA)

NEMANJIĆI (U IME SINA)

KAO U SOBI SA OGLEDALIMA

FELIKS

Copyright © 2007, Vladimir Kecmanović
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prvi deo

Priče nemaju početak.
U životu.

Na papiru moraju negde i nekada da počnu.

Neka ova priča počne u petak. Nešto pre devet sati
ujutro.

U spavaćoj sobi jednog salonskog stana. Kojom se
razleže zvuk telefonskog zvona.

Na krevetu sa uzglavljem od rezbarenog drveta. U
kojem leži neko.

Neko – tek toliko u ovom trenutku može da se kaže,
pošto su prozori prekriveni roletnama od debelog,
tamnog platna.

Ljudsko biće.

Ni manje ni više.

Na jednom mestu roletne su probušene.

Kroz tu rupu može da se probije tanak ali snažan
snop svetlosti.

Usmeren pravo u rezbareno, drveno uzglavlje.

Svetlost otkriva lice bića koje spava u meri dovoljnoj da bude jasno kako nije reč o ženi.

Ljudsko biće, muški rod.

Ništa više.

Svetlost nam kazuje i da je soba u kojoj čovek leži prostrana.

Ispunjena komadima kabastog, stilskog nameštaja.

I da je platno od kojeg su roletne napravljene tamno-zelene boje.

To što je svetlost snažna govori nam kako je – iako je kraj septembra – napolju sunčano kao usred jula.

Jedni bi rekli: miholjsko.

Drugi: indijansko.

I jedni i drugi dodali bi:

Leto.

Podaci do kojih je onaj koji zapisuje ove redove naknadno došao, omogućuju nam da zamislimo kako upravo u tom trenutku – trenutku buđenja – čovek u krevetu sanja patke.

Jato pataka koje plove vodom. Pod sivim jesenjim nebom.

Kao i da – zvonjavom telefona prinuđen da se suoči sa svakodnevicom – na taj san privremeno zaboravlja.

Pored kreveta se nalazi noćni stočić. A na njemu telefonski aparat.

Prema kojem čovek – još pre nego što je otvorio oči – pruža ruku.

Prislanjajući slušalicu uhu, drugom rukom se verovatno podupire i zauzima polusedeći položaj.

Sa druge strane žice čuje se – ima osnova da se pretpostavi – izvesna Marina Pejčić.

Iritantan glas.

Želi da zna je li dobila penzionera koji menja prostran dvosoban stan u centru Beograda za odgovarajući u unutrašnjosti.

Čovek je, dakle, penzioner.

Vlasnik stana u centru Beograda.

Zasad toliko.

Pošto dobija potvrđan odgovor, gospođa Pejčić se predstavlja kao vlasnica trosobnog stana, takođe u centru, istina Smedereva, koji želi da menja za odgovarajući u Beogradu, jer joj je starija ćerka stasala za fakultet dok

mlađa samo što nije, i jer je ona, Marina, otišla u penziju – tako da je gospodinu, haha, moglo bi se reći – koleginica. Pa pošto je već tako, onda treba da se sa decom u Beograd seli što pre – predavanja samo što nisu počela, a njoj se, ako ćemo pravo, nikako ne mili da malu pušta samu ni na nedelju dana. Znae kako je, čega sve nema u velikom gradu i šta sve iz toga ne može da se izrodi – kada se pojavi neiskusno dete u najgorim godinama – čak je i u Smederevu videla muke da je sačuva od svega i svačega, a tek tamo, strah je i da pomisli. Istina, ona ima sestru koja živi tu, u Zemunu, i koja joj govori da ne bude luda: neka pusti devojku da stanuje kod nje dok se sa mlađom na miru ne preseli; a i mlađa kuka, neće da napušta društvo iz srednje škole i završava četvrtu godinu u Beogradu. Ali, mani ti to, kakav Zemun, gde je Zemun a gde grad, danju još i bože pomoz, ali kada padne mrak, posle tih nesrećnih vežbi – jer mala je upisala Elektrotehnički fakultet, a tamo se, kažu, te vežbe razvuku do neka doba – i onda je pusti da se po noći do Zemuna povlači sama po tim prevozima, hvala lepo, pa to je kao da daš dete mangupima na izvol'te. A i mlađa, neka samo priča svoju priču, kao da za nju nije bolje da godinu pred fakultet provede u Beogradu, da se privikne na grad i upozna vršnjake; bolje da malo otplače za starim društvom nego da dugo pati bez novog; najbolje društvo se stekne u gimnaziji, posle ti je sve manje-više, posebno što je ona tako stidljiva i emotivna, treba joj vremena da se uklopi; za razliku od starije, koja je pravi

vrtirep, snaći će se ta odma', mada će iz Smedereva da stigne pravo na fakultet; i na fakultetu će da nađe društvo, još kako će da ga nađe, pa će morati čovek da je kandžijom uteruje u kuću ne bi li sela i počela da uči. Iako, ne može čovek da se požali, ta joj matematika tako ide od ruke da oko nje do sada, što se škole tiče, nije imala nikakvih problema. Ali, opet, škola je škola, a fakultet fakultet, to stalno mora da joj ponavlja, moraće tu, i pored sve njene matematike, dobro da se zagreje stolica. I bogami, neka greje, čudna mi čuda; i tu joj je glavni problem mlađa, ona nema svoju matematiku pa da lako upiše studije, zbog čega je posebno važno da maturira u Beogradu. Jer – da se ne lažemo – može da priča ko šta hoće, ipak profesori na prijemnim ispitima drugačije gledaju one koji su završili školu u Beogradu, a drugačije ostale, posebno one koji nisu završili bilo koju školu nego Petu gimnaziju, koja je, kažu, najbolja, a u kojoj predaje snaha Marinine komšinice, koja je tamo, kažu, strah i trepet, a koja je svojoj zaovi obećala da će Marininu ćerku tamo da ubaci, pa kud puklo da puklo, ako treba – i na polugodištu. Ali, pusti ti puklo da puklo, evo već će oktobar a dete se još nije prebacilo, mora s tim da se požuri, ne sme ta Peta nikako da se ispusti, posebno što je u centru, a ni taj Elektrotehnički nije daleko od centra, pa pošto je i gospodinov stan u centru... Uzgred, zaboravila je da pita: Gde se tačno nalazi gospodinov stan? Je li blizu Pete gimnazije?

Da, za beogradske prilike. U blizini Zelenog venca.

Tako joj, ili otprilike tako, hrapavim glasom, šturo i suvo, odgovara naš penzioner.

Sa stanom u centru Beograda.

U blizini Zelenog venca.

Koji je, opet, u blizini Pete gimnazije.

Naravno, ako se uzmu u obzir beogradske prilike.

O, pa naravno, naravno, zna gospođa Marina šta su Beograd i beogradske razdaljine. Zeleni venac, to je sasvim u redu, ne može tu sve da ti bude nadohvat ruke – ako od kuće do škole ne moraš da pešačiš više od pola sata, već si na konju – nije to kao u Smederevu, da je sve iza ćoška; zbog čega se gospođi Marini i ne mili ta selidba, ni najmanje joj nije ni do Beograda ni do beogradske ludnice i smoga. Da joj nije ćerki, ne bi nju niko ni puškom mogao tamo da otera, ne bi ona nizašta dala svoje Smederevo; i potpuno razume gospodina penzionera što želi da pređe u neko mirnije mesto; a ovo je, nije što je njeno, kao poručeno za njihove godine: niska zgrada, mnogo zelenila, na ulici mirno i tiho, bože me oprosti – kô u grobu. A gospodin penzioner, ima li on decu? Ne. A tako... E pa dobro, ona to samo onako, usput. Kao što reče, kod nje vam je pravi raj na zemlji, mora to gospodin penzioner što pre da vidi. Kada bi gospodin penzioner mogao da dođe? Ne bi da dođe? Prvo gospođa Marina da dođe kod njega, da pogleda njegov stan? O, u redu, u redu, nema nikakvih

problema. Uostalom, tako je i bolje, svakako treba da svrati do Beograda, zbog te Pete gimnazije i još nekih poslova, a ni sa sestrom se dugo nije videla. Pa, kada bi gospodinu odgovaralo da ona dođe?

Gospodin penzioner iz centra Beograda.

Kojem reći moraš kleštima da izvlačiš iz usta.

I koji – kada progovori – to učini tako da zažališ što si ga uopšte nešto pitao.

Bez sumnje osobenjak.

Koji, uz to, nema ni decu.

I koji, pošto je sam stavio do znanja kako neće da dođe u Smederevo jer očekuje da Marina Pejčić prvo poseti njega, na najnormalnije pitanje kada bi mu odgovaralo da se ta poseta dogodi – odgovara kako to ne može trenutno da kaže, pošto ima neodložne obaveze!

O, neka gospodin penzioner ne misli, ne daj bože, kako ima posla sa nekom bezobraznom ili ludom ženom, koja misli da... Jao, pa ona je zaboravila da pita – eto ti kada melje kao prazan mlin, sama sebe ne može da zaustavi – kako se gospodin penzioner zapravo zove? Simeon, Simeon Rakić. Eto, haha, drago je gospođi Marini da su se konačno upoznali. Neka ne misli gospodin Simeon da ima posla sa ženom koja očekuje da za stan u Smederevu, pa makar i veći, dobije stan u Beogradu, pa makar i manji, bez odgovarajuće nadoknade...

Gospodin Simeon Rakić.

Penzionisani osobenjak bez dece, sa stanom u centru Beograda.

Koji nije oženjen.

I koji se, takav kakav je, verovatno nikada nije ni ženio.

Uz to dokoni starac koji se pravi važan izmišljajući nepostojeću zauzetost.

I koji se – ne bez osnova pretpostavljamo – negde u ovom delu monologa Marine Pejčić – ponovo levom rukom – pošto mu je desna i dalje zauzeta držanjem telefonske slušalice – još jednom podupire.

Ovaj put da bi se iz polusedećeg položaja premestio u sedeći.

Neka ne misli gospodin Simeon kako tu naknadu nema ko da plati. Pored majke, Marinina deca – iako to do sada nije pomenula, i nije slučajno što nije pomenula – imaju i oca. Istina, oca koji ih je, kada im je bio najpotrebniji, ostavio zbog jedne prostakuše – što je razlog da joj se i ne mili da ga pomene – a koji se sada, kada je starost zakucala na vrata, naprasno prisetio da ima decu. I pazi, molim te, odjednom ne može bez njih da živi. E, pa, ako ne može da živi, onda ima da odreši kesu...

Gospodin Simeon Rakić je, gotovo sigurno, u međuvremenu već spustio noge na pod.

I pritisnuo prekidač kojim je upalio lampu sa abazurom boje zlata.

Na noćnom stočiću.

Pored telefona.

Svetlost lampe je već obasjala jedan deo sobe.

Mešajući se sa svetlošću koja ulazi kroz rupu na roletni.

Dajući delu sobe koji je obasjala – prostoru oko kreveta dakle – zagasiti ton.

Kao da ga posmatramo kroz izmaglicu.

Otkrivajući nam lice gospodina Simeona.

Lice oštarih, pravilnih crta, sa visokim čelom, kojem starost nije uspela da oduzme lepotu.

Ako izuzmemo nezdravu, voštanu boju.

I koje, iako se nedavno probudio, ne deluje ni najmanje bunovno.

Oči gospodina Simeona.

Izražajne, krupne, bez ijedne krmelje.

Kosu gospodina Simeona.

Mladalački gustu, prosedu kosu, koja – posle čitave noći na jastuku – deluje kao upravo očesljana.

Pižamu gospodina Simeona.

Svilenu. Iako je iza nje noć puna sna – i dalje besprekorno urednu. Kao sveže opeglanu.

Ali, izbledelu.

Ruku gospodina Simeona.

Njegovu desnu ruku.

Koja je, pošto se ispravio, telefonsku slušalicu pre-pustila levoj.

A ova je, opet, našavši se na levom uhu – do kojeg ne dopire svetlost lampe – iščezla u mraku.

Desnu ruku gospodina Simeona.

Koja sa stočića podiže olovku.

Prstima, dugim kao prsti pijaniste.

Osmeh gospodina Simeona.

Blag, otmen, jedva primetno podrugljiv.

Koji se javlja dok, uviđavno i blago, ali odlučno i bespogovorno prekida brbljanje Marine Pejčić. Od sveg srca joj se izvinjava ako ga je pogrešno shvatila. Njemu ni na kraj pameti nije bilo da sumnja u njene dobre namere, a pogotovo da bude neljubazan. Njemu se, eto, samo jako žuri. Jer očekuje goste. Jeste, jeste, u pravu je gospoda, baš tako, kada je čovek samac, pa još u njegovim godinama, nije lako goste dočekivati. O da, o tome kolika je penzija a koliko košta samo dvadeset grama kafe bolje i da ne pričamo. Ali, šta da se radi, valja nam nositi svoj krst. Sigurno, sigurno da je čoveku neophodno da se druži, i da negde ode i da dođu kod njega, to je upravo za čoveka samca najveća uteha. A kada čoveku u posetu dolazi bratanica sa svojim sinom, mališom kojeg naprosto obožava, onda se uteha pretvara u pravu radost. Tada čoveku ništa nije ni skupo ni teško. Da, da, gosti samo što nisu došli i on hitno mora u

bakaluk. Ništa, ništa, sve je u redu, nema gospođa zbog čega da se pravda, samo neka ona ostavi svoj broj, pa će on njoj da se javi iza nedelje. Kako je gospođa rekla: broj... da, da, nema razloga da se odugovlači, eto, može već u ponedeljak da je pozove, da se dogovore kada da je očekuje. Prijatno, gospođu draga, ništa ne brinite, u ponedeljak će da je zove, prijatno, prijatno.

Tako gospodin Simeon Rakić.

Čovek besprekornog stasa.

I kao u granitu isklesanog čela.

Sa rukama violiniste.

Kojem glas uopšte nije hrapav, kako u prvom trenutku može da se učini.

Dubok je a mek, čak i topao.

Koji, izgleda, uopšte nije osobenjak.

Ni čovek koji izmišlja obaveze.

Ponajmanje namćor.

Kada odluči da progovori, može da bude izrazito prijatan.

Istina, čovek bez dece jeste.

Ali i čovek kojem deca očito nedostaju.

Brataničinoj poseti se raduje kao da mu dolazi ćerka.

Njenog sina obožava kao što se obožava vlastiti unuk.

Simeon Rakić, čovek koji dostojanstveno stari.

I ne dozvoljava da ga događaji dočekaju nespremnog.

Čak ni u snu:

Na njegovom noćnom stočiću, pored telefona, lampe i olovke, nalazi se nekoliko adresara.

A ispod adresara – papiri.

Dok pokušava da razgovor sa Marinom Pejčić prive- de kraju, on podiže adresare i stavlja ih na stranu.

Zatim na jedan od papira – za koji se ispostavlja da je prazan – zapisuje njeno ime i telefonski broj.

Pošto završi razgovor, otvara jedan od adresara u koji prepisuje podatke sa papira.

Pod slovom S.

Kao Smederevo.

Idemo dalje.

Sada pustimo slike da se nižu:

Simeon Rakić koji preko svilene, od bezbrojnih pra- nja izbledele pižame – nebo plave – ogrće kućni mantil: takođe svilen, takođe izbledeo, ali tamnije boje.

U pozadini je i dalje polumrak spavaće sobe.

Simeon Rakić koji korača u sjaju dnevne sobe.

Kroz prozor iza njegovih leđa vide se krovovi zgrada preko puta. A iza njih – silueta novogradnje iz susedne ulice.

Između prozora i Simeonovih leđa nalazi se garnitura za sedenje u bidermajer stilu.

Ispred njega je veliki trpezarijski sto.

Na dnevnoj svetlosti Simeonovo lice gubi voštanu i dobija zdravu – ako se uzmu u obzir njegove godine – izrazito zdravu boju.

Simeon Rakić koji pred ogledalom, iznad lavaboa, obavlja jutarnju toaletu.

Kupatilo je, kao i ostatak stana – staro.

Međutim, kako to sa starim stanovima često biva – dok sobe, iako pohabane, ostavljaju otmen utisak – kupatilo deluje jadno.

Pod veštačkom svetlošću bele plafonjere Simeonovo lice – a čije ne bi – ponovo dobija žućkastu boju voska.

Simeon Rakić koji u kuhinji pristavlja kafu.

Kuhinja, kao i kupatilo – stara i jedna.

Simeon Rakić koji doručkuje za trpezarijskim stolom.

Verovatno: šnit-u-dve hleba, sa malo sira i šunke.

Boja lica opet zdrava. Ambijent opet otmen.

Simeon Rakić koji skida ogrtač i pižamu, i izuva papuče.

U pozadini opet polumrak spavaće sobe.

Simeon Rakić koji obuva čarape, oblači košulju i pantalone.

U polumraku tim odevnim predmetima ne možemo da odredimo ni boju ni sastav.

Prilazi noćnom stočiću, na kojem pomera adresare.

Izvlači papire koji se nalaze ispod njih.

I koje razgleda na svetlosti lampe.

Celo vreme telom zaklanja lampu tako da i dalje ne mogu da se utvrde materijal i boja njegove odeće.

Konačno, izdvaja jedan od papira, dok ostale vraća na sto.

Papir koji mu je ostao u rukama uredno presavija na četvoro i stavlja u džep pantalona.

Simeon Rakić koji – u dnevnoj sobi – sedi na stolici i obuva cipele.

Sada vidimo da je košulja na njemu bela, a pantalone platnene, smeđe.

Na naslon stolice okačen je sako. Takođe platnen, takođe smeđe boje.

Preko sakoa je prebačena bordo kravata.

Cipele su svetlobraon boje. Pačiji kljun. Donekle izobličene od nošenja. Ali – od najfinije kože.

Simeon Rakić koji stoji pred dugačkim ogledalom i vezuje kravatu.

Staromodno široku.

Simeon Rakić koji – i dalje pred ogledalom – oblači sako.

Iz džepa vadi novčanik.

Iz novčanika smot novčanica.

Veći deo vraća u džep.

Manji vraća u novčanik.

A zatim i njega vraća u džep.

Iz drugog džepa vadi češalj, kojim nekoliko puta prolazi kroz kosu.

Namešta revere.

Podiže obrve, pući usne.

Lice mu dobija neozbiljan, šeretski izraz.

Simeon Rakić koji – preko ruke prebacivši bež mantil – otključava dvokrilna ulazna vrata svog stana.

Vrata koja se zatvaraju i Simeon Rakić koji nestaje iza njih.

Sada gledamo kako izlazi iz zgrade u kojoj stanuje i skorača gradom.

Simeon Rakić.

Penzioner sa stanom nedaleko od Zelenog venca.

Koji kreće prema Knez Mihailovoj ulici.

Odlučnim koracima, hitrim koliko mu dopušta dostojanstven stav.

I blagi osmeh čoveka pomirenog sa svetom i sa sobom.

Pošto je stigao nadomak Knez Mihailove, zastaje pred jednim izlogom...

Ali, suprotno čitaočevim očekivanjima, to nije izlog u kojem mogu da se pronađu čokolade za brataničinog sina. Ni kafa ili liker za njegovu majku.

U izlogu pred kojim stoji Simeon Rakić ne postoji ništa čime bi mogli da se posluže gosti.

Nego – cipele.

Ženske i muške, elegantne i sportske, platnene i kožne, od veštačke kože i od antilopa.